

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IV. Accedens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

veniat ad iudicium, si putet sua interesse; hæc enim comparere nolentem in contumaciâ non constituit, ideòque eo etiam non accedente iudex procedet *iuxta authent. Qui semel. C. quomodo & quando.*

2 Adverte 2. contra contumacem plura remedia ac pœnæ in iure decretæ sunt, quæ ad instantiam partis alterius inferri possunt. I. Potest capi & incarcerari, secundum *Bartolum. in l. consentaneum. n. 13. Abbatem in cap. ult. n. 7. hoc tit.* idque etiam locum habet in eo, qui in iudicio comparuit quidem, sed ad respondendum & litem contestandam adigi non potest, cum & ipse verè contumax sit, uti docet *gl. margin. in cit. authent. Qui semel.* II. Potest aliter mulctari & puniri, si verus contumax sit secundum *DD. in l. 1. §. ult. ff. si quis in ius vocanti.* III. Debet refundere expensas, quas adversarius facere coactus est. *l. Sentimus. 16. C. de iudiciis.* quin imò tamen si semel tantum citatus sit, & absque legitimo impedimento venire neglexerit, ad expensas obligatur. *argum. c. 2. de procurat. ubi gl. v. rationabili causa.* IV. Amittit jus appellandi, si verus contumax sit. *l. Propterandum. 13. §. sin autem reus. C. de iudiciis. l. ex consensu. §. ult. ff. de appellat.* V. Verus contumax censuris, ipsâque excommunicatione constringi potest, ut hîc, & c. *ult. hoc tit.* Simile est, quod in imperio peremptoriè citatus, petente adversario pœnâ banni cõdemnari, feudòque priuari potest. teste Baldo *in l. 1. n. 9. & 17. C. de hered. instituendis, Gail. lib. 1. obser. 61. n. 10.* VI. Missio decerni potest in bona eius, ut hîc, & in c. *ult. hoc tit. & infra tit. De eo qui mittitur &c.*

3 His positis difficultas præcipua est, si in aliqua causa missio fieri non possit in bona rei contumacis, num ad instantiam actoris lite nondum cõtestata testes recipi, & ad definitivam sententiam procedi possit. Affirmativam partem tenet *Bart. in authent. si vos. n. 2. C. si minor se ab hered. &c.* sed idem *Bartolus in authent. qui semel,* ait legistas communiter cõtrarium dicere, idque sumitur ex hoc cap. & c. *1. hoc Tit.* & tradunt *Dominicus & Ancharanus in c. unico.* Si talis causa sit, ut missio in bona rei contumacis decerni nequeat, si lis

contestata non sit, ulterius procedi non posse, sed alterum remedium adhibendum, ut reus contumax excommunicetur; sed alia ratio est de actore, qui si post oblatum libellum se absentet, & ad instantiam Rei citatus contumax est in comparendo, etiam absente eo & lite non contestatâ defensiones Rei iudex suscipere, & causam definire potest, *iuxta cit. authent. qui semel,* imò in tali casu, in quo absente parte iudici causæ cognitio concessa est, etiam ipsemet supplendo probationes afferre poterit, uti colligunt *DD. ex cit. authent. v. perquisita veritate.*

Hæc verò authentica novum jus continet, cum antea neque ob actoris contumacis absentiam lite non contestatâ iudici procedere liceret, cum autem in eâ authenticâ duntaxat decernatur de contumaciâ actoris, non possumus nos extendere ad contumaciam rei, ut bene Imola hîc monet, & *gl. in c. causam. 3. v. ad bonum. de dolo.* nam præterquam quod favorabilior causa Rei est quàm a Actoris, turpior etiam ac detestabilior contumacia & fuga a Actoris, quippe qui prior litè movit, reumque prouocavit.

Excipe, nisi causa beneficalis agatur, aut de electione vel alia simili, quæ ob periculum moræ citò expediri debet, tum reo seu possessore cõtumaciter absente procedi potest ad sententiam definitivam. *c. vn. de eo, qui mittitur in possessionem, in sexto, & videri potest Ancharanus columnâ 2.*

Cæterum si post litis contestationem pars litigans & ipse reus se absentet, tum procedi posse ad definitivam: constat ex *cit. l. Propterandum §. sin autem reus. & c. 2. de confessis in 6. & videri potest Gail lib. 1. obseruat. 60. & 80. Abbas in c. ult.*

CAPITVLVM. IV.

Accedens.

PARAPHRASIS.

Causa impedimenti matrimonialis propter consanguinitatem vertebatur inter Guilielmum Vicecomitem & vxorem eius, eam Papa delegavit Archiepiscopo, Archidiacono, & M. Petro, à quibus citatus

o Gui-

Guilielmus excepit, quòd comparere & respondere non teneretur, i. quia iudices ipsi iustis de causis suspecti essent, nam Archiepiscopus erat proximus còsanguineus Comitis Britannia, qui capitalis tum inimicus fuit Vicecomitis, eiusque uxorem, atque terram notoriè detinebat: Archidiaconus autem fuit commensalis eijusdem Vicecomitis, & M. Petrus oriundus è regione vxoris eidem nimis fauebat. 2. quòd iudices ipsum citarent ad terram inimicorum, quò sine mortis periculo accedere non posset, praesertim cum littera citationis de saluo conductu mentionem nullam fecerint, quamvis etiam cum promisso saluo conductu se capitalibus inimicis committere non deberet, sed iudices nihilominus procedentes lite non contestatâ testes receperunt. His intellectis Innocentius III. causam aliis iudicibus committens mandat, vt vocatis partibus, si intelligant testes ante litem contestatam, vel post interpositam appellationem nullâ procedente contumaciâ Rei conventi contra matrimonium receptos fuisse, acta & contestationes irritas esse decernant, & ante omnia uxorem ac terram restituant Vicecomiti, postea verò cum plenariam restitutionem acceperit, causam ipsi canonicè definiant.

SUMMARIUM.

1. Index sanguine vel amicitia còjunctus inimico tuo capitali, recusari iuste potest. (tur.)
2. Citatus ad locum non tutum comparere non tenetur.
3. Ad iudicem ecclesiasticum pertinet causa dotis si incidere veniat cum causa matrimoniali.
4. Maritus uxorem, quam in facie Ecclesia duxit, pretextu impedimenti dirimentis à se ablegare non potest propria auctoritate. Si ablegavit, iudex ecclesiasticus illum compellet, ut eam recipiat, donec causa cognoscatur, & definiatur.

NOT. I. Si iudex sanguine vel amicitia valde còjunctus sit inimico tuo capitali, iustam causam habes eum ut suspectum recusandi. ita notat *Abbas hìc n. 2.* Dicitur autem inimicitia capitalis, quæ videtur usque ad hominis necem inclinata; quæ autem alia graves aut gravissimæ inimicitia ceteri

debeant, iudicis arbitrio relinquuntur secundum Abbatem hìc.

NOT. II. Citatus ad locum non tutum comparere non tenetur, sed petere potest, ut locus iudicii tutus assignetur, alioquin appellare potest, tametsi in litteris scriptum sit appellatione remotâ, c. ex parte. 17. de appellat. videri potest *Gail. lib. 1. observ. 52.* vbi addit exceptionem loci non tuti procedere etiam respectu Procuratoris, Advocati, testium & personarum omnium, quæ iudicio interesse debent. Porro, vtrum saluus conductus sufficiat ad periculum avertendum, ac securitatem præstandam tum personis, tum causis, de quâ agitur, ex circumstantiis loci ac personarum colligi debet. quâ de re *Felinus hìc.*

NOT. III. Ad iudicem Ecclesiasticum pertinet causa dotis, si incidenter veniat cum causâ matrimoniali, colligitur ex hoc c. & habetur in c. 3. de donatione inter virum & uxorem.

NOT. IV. Maritus uxorem, quam in facie Ecclesiæ duxit, pretextu impedimenti dirimentis à se ablegare non potest propria auctoritate, quod si fecit, recipere eam compellitur, donec Ecclesiæ causam cognoscat ac definiat. ita etiam habetur in c. 3. de divorciis.

CAPITVLVM VLT.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Regulariter verum est, quòd testes recipi non possunt ante litem contestationem, sed limitari debet, nisi periculum in morâ sit, quia testes sunt senes aut valetudinarii, aut ex aliâ causâ ipsis mors timetur; tunc si civilis causa sit, ne veritas occultetur, & probationum copia amittatur, testificationes recipiendæ sunt, cum pars altera contumaciter abest, vel ob aliam causam accersiri non potest. Verumtamen actor intra annum ab eo tempore numerandum, quo Reus còueniri potest, tenebitur eum conuenire, vel attestaciones receptas ad ipsum transmittere, alioquin ipso iure irrita erunt, idque propterea, ne, si contestationes diu lateant Reum, legitimas contra eas non possit opponere exceptiones.

SUMMARIUM.

1. Ante litem contestationem in absentia Rei non potest